

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Το έργο RTTransform σχεδιάστηκε με στόχο τον μετασχηματισμό των εκπαιδευτικών συστημάτων της Ευρώπης μέσω της πολιτικής και κοινωνικής κινητοποίησης των γυναικών Ρομά. Για το σκοπό αυτό, ένας από τους στόχους του έργου είναι να υλοποιήσει τις Συναντήσεις Γυναικών Ρομά (RWSG) στις πέντε χώρες που αποτελούν μέρος της κοινοπραξίας.

Οι Συναντήσεις Γυναικών Ρομά αποτελούν μια εκπαιδευτική δραστηριότητα που στόχο έχει την ενίσχυση της ένταξης γυναικών και κοριτσιών Ρομά σε όλα τα στάδια του εκπαιδευτικού συστήματος. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις Συναντήσεις και την ιστορία τους, μπορείτε να επισκεφτείτε τον σύνδεσμο παρακάτω, όπου θα βρείτε τον [οδηγό των δραστηριοτήτων](#).

Οι Συναντήσεις υλοποιούνται από τον συντονιστή εταίρο του έργου, την Ένωση Ρομά Γυναικών Drom Kotar Mestipen (DKM), για περισσότερα από 20 χρόνια. Από την άλλη πλευρά, για τους οργανισμούς εταίρους, η συμμετοχή τους σε αυτό το έργο αντιπροσώπευε μια ευκαιρία για την υλοποίηση αυτής της δραστηριότητας για πρώτη φορά. Χάρη στο έργο RTTransform, οι συναντήσεις γυναικών Ρομά έχουν υλοποιηθεί για πρώτη φορά σε διάφορες χώρες όπως η Ελλάδα, η Ουγγαρία, η Βουλγαρία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Όλες οι Συναντήσεις που αναφέρονται στο παρόν έγγραφο πραγματοποιήθηκαν το 2021 στο πλαίσιο του έργου RTTransform και κατέστησαν εφικτό να υλοποιηθούν χάρη στην κοινή εργασία όλων των εταίρων οργανισμών της κοινοπραξίας και ιδιαίτερα χάρη στις γυναίκες Ρομά που έχουν κινητοποιηθεί από τις αντίστοιχες κοινότητες. Η Drom Kotar Mestipen, ως συντονιστής, υποστηρίζει τις εμπλεκόμενες χώρες που υλοποιούν συναντήσεις στο να εγγυώνται πως αυτές διοργανώνονται με τρόπο που πληρούν τα πρότυπα ποιότητας και διασφάλισης των απαραίτητων κριτηρίων. Αν και όλες οι Συναντήσεις έχουν αναπτυχθεί ακολουθώντας συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές και λαμβάνοντας ως πρότυπο τις Συναντήσεις γυναικών Ρομά της πόλης Καταλονία, θα πρέπει να αναφερθεί πως η παγκόσμια πανδημία που βίωσε ο πληθυσμός κατά το έτος 2021 επηρέασε την προετοιμασία και την υλοποίηση των Συναντήσεων στα διαφορετικά πλαίσια. Προκειμένου να διασφαλιστεί η ασφάλεια όλων όσων συμμετείχαν στις Συναντήσεις, κάθε οργανισμός έπρεπε να προσαρμοστεί στους κανονισμούς που ίσχυαν στη χώρα του σχετικά με την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19, και αυτό σήμαινε ότι, προκειμένου να προσαρμοστεί στην κατάσταση την δεδομένη χρονική περίοδο, ορισμένοι οργανισμοί έπρεπε να είναι ευέλικτοι στον προγραμματισμό ορισμένων πτυχών των Συναντήσεων, όπως η επιλογή του τύπου για τη διεξαγωγή της δραστηριότητας.

Σκοπός αυτού του εγγράφου είναι προσφέρει μια επισκόπηση της πραγμάτωσης των Συναντήσεων, στο πλαίσιο του έργου RTTransform, σε όλες τις χώρες που αποτελούν μέρος της κοινοπραξίας. Το έγγραφο χωρίζεται στις ακόλουθες τέσσερις ενότητες:

- Οι Συναντήσεις των γυναικών Ρομά στην Ευρώπη
- Λεπτομέρειες για την υλοποίηση των Συναντήσεων των Γυναικών Ρομά στην Ευρώπη

- Η επίδραση των Συναντήσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο
- Συμπεράσματα των Συναντήσεων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο

Οι Συναντήσεις των Γυναικών Ρομά στην Ευρώπη

Σε μία προσπάθεια να παρέχουμε μία επισκόπηση της υλοποίησης των Συναντήσεων στην Ευρώπη, περιγράφουμε παρακάτω τις πιο σημαντικές λεπτομέρειες των Συναντήσεων όπως αυτές πραγματοποιήθηκαν σε καθεμία από τις εμπλεκόμενες χώρες του έργου:

Η **XX Συνάντηση Γυναικών Ρομά της Καταλονίας**, που συνδιοργανώθηκε από την DKM και τις γυναίκες Ρομά οι οποίες προέρχονται από λαϊκά στρώματα που συμμετείχαν στην εκδήλωση, πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Rovira i Virgili, στην πόλη Tarragona. Στην εκδήλωση, που πραγματοποιήθηκε στις 23 Οκτωβρίου 2021, συμμετείχαν περίπου 250 γυναίκες Ρομά, καθώς και

Role model table at the XX RWSG of Catalonia

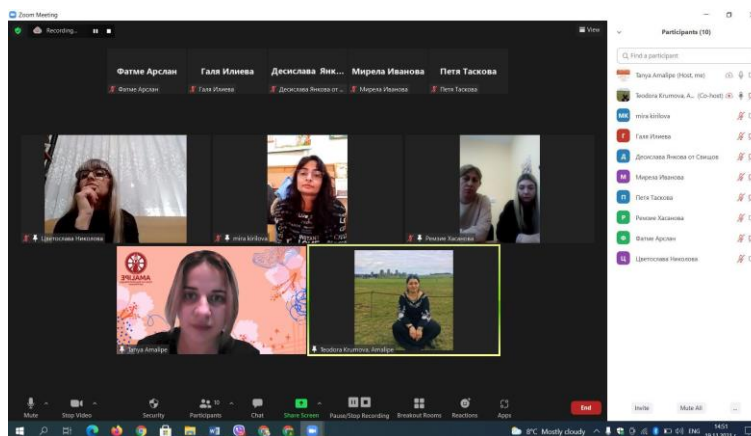
προσωπικό του **οργανισμού και άτομα εθελοντές Ρομά και μη**. Το γεγονός ότι η Συνάντηση πραγματοποιήθηκε στον χώρο του Πανεπιστημίου ήταν σημαντικό, καθώς με αυτόν τον τρόπο έρχονται πιο κοντά σε έναν χώρο ο οποίος συνήθως ασκεί βέτο για τις γυναίκες αυτές.

Η **πρώτη Συνάντηση Γυναικών Ρομά στην Ελλάδα** πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 20 Νοεμβρίου και διεξήχθη διαδικτυακά μέσω της πλατφόρμας ZOOM λόγω της πανδημίας και των περιοριστικών μέτρων που υπήρχαν εκείνη την περίοδο στην χώρα. Είκοσι δύο (22) γυναίκες από διαφορετικές τοποθεσίες της Ελλάδας, μέλη της ομάδας της AID, συνδιοργανωτές της εκδήλωσης, μαζί με τις γυναίκες, καθώς και εκπρόσωποι του Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης συνδέθηκαν όλοι μαζί για την εκδήλωση. Ο τίτλος της Συνάντησης ήταν «Διάλογος για την Εκπαίδευση: Συνάντηση Γυναικών Ρομά της Ελλάδας».

Η **πρώτη Συνάντηση Γυναικών Ρομά στην Ουγγαρία**, που συνδιοργανώθηκε από τον οργανισμό Amrita OBK, πραγματοποιήθηκε στις 4 Δεκεμβρίου 2021, σε έναν ξενώνα που βρίσκεται κοντά στην πόλη Pécsvárad. Αυτός ήταν ο τόπος που επιλέχθηκε για τη διεξαγωγή της Συνάντησης αφού

ήταν εύκολα προσβάσιμος με τα μέσα μαζικής μεταφοράς καθώς και με αυτοκίνητο και γιατί προσέφερε κατάλυμα σε όσα άτομα το χρειάζονταν. Η Συνάντηση στην Ουγγαρία συγκέντρωσε περίπου 20 γυναίκες Ρομά από διάφορες περιοχές της Ουγγαρίας. Ο τίτλος της δραστηριότητας ήταν «RTtransform: Πρώτη (I) Συνάντηση Γυναικών Ρομά στην Ουγγαρία».

Η πρώτη Συνάντηση γυναικών Ρομά στη Βουλγαρία πραγματοποιήθηκε στις 21 Οκτωβρίου 2021, στην πόλη Veliko Turnovo. Η δραστηριότητα, που συνδιοργάνωσε η Amalire, **πραγματοποιήθηκε**

Προπαρασκευαστική Συνάντηση για την Πρώτη (I) Συνάντηση Γυναικών Ρομά στην Βουλγαρία **στην αίθουσα συνεδριάσεων ενός ξενοδοχείου**. Ο χώρος επιλέχθηκε για λόγους υγιεινής, καθώς η αίθουσα εξασφάλιζε τη διατήρηση των αποστάσεων ασφαλείας και τη λήψη όλων των απαραίτητων προληπτικών μέτρων κατά της πανδημίας του Covid-19. Στη Συνάντηση συμμετείχαν 16 γυναίκες Ρομά ηλικίας μεταξύ 20 και 50 ετών, προερχόμενες από 6 διαφορετικές περιοχές της Βουλγαρίας. Το θέμα της Συνάντησης ήταν «Ο ρόλος της γυναίκας Ρομά».

Στις 27 Νοεμβρίου 2021 πραγματοποιήθηκε στο Sheffield η πρώτη (I) **Συνάντηση Γυναικών Ρομά του Ηνωμένου Βασιλείου**, που συνδιοργάνωσε ο εταίρος οργανισμός CYPF (Care for Young People's Future). Το Πανεπιστήμιο Hallam, στην πόλη του Sheffield, ήταν το μέρος που επιλέχθηκε για να φιλοξενήσει την εκδήλωση, καθώς ένας από τους στόχους του έργου είναι να μεταμορφώσει τα εκπαιδευτικά συστήματα και να καταστήσει το Πανεπιστήμιο πιο προσβάσιμο μέρος για τις γυναίκες Ρομά. Το θέμα της Συνάντησης ήταν «Ένα όνειρο για την εκπαίδευση της κοινότητάς μας» και συμμετείχαν περίπου 50 οικογένειες.

Συνολικά, κατά προσέγγιση 360 γυναίκες έχουν συμμετάσχει στις Συναντήσεις στις χώρες αυτές.

Role Model – Πρώτη Συνάντηση στο Ηνωμένο Βασίλειο

Λεπτομέρειες για την υλοποίηση των Συναντήσεων των Γυναικών Ρομά στην Ευρώπη

Με βάση το παράδειγμα των Γυναικών Ρομά στην Καταλονία, και υπό την καθοδήγηση της DKM, οι Συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν ακολουθώντας πολύ συγκεκριμένες οδηγίες. Η εμπειρία της DKM στην υλοποίηση των Συναντήσεων έχει αποδείξει ότι αυτός ο τρόπος σχεδιασμού και εκτέλεσης των Συναντήσεων εγγυάται την επιτυχία και την επακόλουθη επίδραση των Συναντήσεων αυτών.

Σε όλες τις Συναντήσεις συλλέγουμε μια σειρά από βασικά στοιχεία, τα οποία είναι: το εναρκτήριο συνέδριο, το τραπέζι των role models, οι ομάδες εργασίας και η ολομέλεια με την παρουσίαση των συμπερασμάτων στα οποία καταλήγουν οι συμμετέχοντες/ουσες μετά από την ενεργή συμμετοχή και εμπλοκή τους στην Συνάντηση. Είναι επίσης σημαντικό να έχουμε υπόψη μας ότι όλες οι Συναντήσεις σχεδιάζονται και διοργανώνονται μήνες πριν, και πως οι αποφάσεις δεν λαμβάνονται από τα μέλη και το προσωπικό των οργανισμών, αλλά λαμβάνονται από κοινού με τις γυναίκες που θα συμμετάσχουν στην Συνάντηση. Τα θέματα για τα οποία οι συμμετέχοντες/ουσες λαμβάνουν αποφάσεις, σε συνεργασία με το προσωπικό των οργανισμών, είναι:

- Η σύνθεση των role models, το θέμα του εναρκτηρίου συνεδρίου.
- Η αφίσα της Συνάντησης. Η αφίσα σχεδιάζεται από τις συμμετέχουσες ή και τα παιδιά τους. Αυτό κάνει τις συμμετέχουσες να έχουν την αίσθηση ότι ανήκουν στη δραστηριότητα.
- Η ημέρα και ώρα της Συνάντησης.
- Οι ενέργειες των εθελοντών.
- Ο χώρος στον οποίο θα πραγματοποιηθεί η δραστηριότητα.
- Και ακόμη και ποια snacks θα σερβιριστούν.

Ακολουθεί μια περιγραφή των πιο σχετικών σημείων κάθε Συνάντησης:

ΚΑΤΑΛΟΝΙΑ

Η προετοιμασία της XX Συνάντησης των Γυναικών Ρομά στην Καταλονία ξεκίνησε 5 μήνες πριν από την ίδια την ημέρα της εκδήλωσης. Γυναίκες Ρομά μέλη της Εθνικής Επιτροπής Συντονισμού, εθελόντριες και μέλη της ομάδας DKM συναντήθηκαν συνολικά 6 φορές για να προγραμματίσουν την εκδήλωση.

Το **εναρκτήριο συνέδριο**, το οποίο διεξήγαγε η κοινωνική παιδαγωγός και συνιδρύτρια του Συλλόγου Drom Kotar Mestiren, Manuela Fernández, είχε τίτλο: «Ο δρόμος προς την ελευθερία: ο δρόμος προς την εκπαιδευτική επιτυχία».

Μερικές από τις ερωτήσεις για τις οποίες οι συμμετέχουσες έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, όχι μόνο κατά τη διάρκεια του εναρκτήριου συνεδρίου, αλλά καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας ήταν οι ακόλουθες:

Ποια είναι τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσω εάν εγκατέλειψα το σχολείο ως ανήλικος/η; Τι επιλογές έχω εάν δεν θέλω να ακολουθήσω την τριτοβάθμια εκπαίδευση αλλά θέλω να σπουδάσω στην επαγγελματική κατάρτιση; Γιατί είναι σημαντική η προσχολική εκπαίδευση;

Το τραπέζι των role models διαμορφώθηκε από πέντε γυναίκες Ρομά διαφορετικών προφίλ και ηλικιών:

Η Tatiana Demetrio Díaz, η οποία σήμερα σπουδάζει στο πρώτο έτος της μη υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην Ταραγόνα.

Η Raquel Heredia Gil, η οποία είναι Υπεύθυνη Κοινωνικής Ένταξης και φοιτήτρια Κοινωνικής Αγωγής στο Πανεπιστήμιο Rovira i Virgili στην Ταραγόνα.

Η Laia Cortés Polo, φοιτήτρια Θαλάσσιων Επιστημών και Τεχνολογιών στο Πολυτεχνείο στην Καταλονία.

Η Verónica Sánchez Gómez, η οποία είναι φοιτήτρια Διατροφής και Διαιτολογίας στο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης.

Η Raqui Cortés Maya, η οποία μελετά ώστε να εισαχθεί στο Πανεπιστήμιο. Ειδικότερα, επιθυμεί να σπουδάσει νομική.

6

Τα συμπεράσματα της Συνάντησης συγκέντρωσαν τα αιτήματα των γυναικών γύρω από 7 βασικά ζητήματα:

- Πληροφορίες: είναι απαραίτητο οι οικογένειες να έχουν πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες που σχετίζονται με υποτροφίες και επιχορηγήσεις.
- Υψηλές εκπαιδευτικές προσδοκίες για όλους τους/τις εκπαιδευόμενους/ες: είναι σημαντικό οι εκπαιδευτές να έχουν υψηλές προσδοκίες για όλους τους εκπαιδευόμενους, όπως και για τα παιδιά Ρομά.
- Θετικά πρότυπα προς μίμηση: είναι απαραίτητο να υπάρχουν περισσότεροι Ρομά ως πηγές αναφορών στους διάφορους τομείς της κοινωνίας.
- Συμμετοχή: τα σχολεία θα πρέπει να διευκολύνουν τη συμμετοχή των οικογενειών Ρομά στο AMPAS (Σύλλογοι γονέων μαθητών).
- Κοινωνικά δίκτυα: είναι σημαντικό να ανατρέχουν και να βασίζονται σε ενώσεις και συλλόγους για την αναζήτηση βοήθειας και πόρων. Οι συμμετέχουσες ζητούν να τους δοθούν πληροφορίες για τις υποτροφίες και να βοηθηθούν στις διαδικασίες υποβολής αιτήσεων.

- Θετικές ενέργειες: οι συμμετέχουσες απαιτούν ενέργειες με θετική έκβαση από την πλευρά της δημόσιας διοίκησης για τη διασφάλιση της παρουσίας των μαθητών Ρομά στη μετα-λυκειακή εκπαίδευση.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι από τα συμπεράσματα της XX RWSG της Καταλονίας προέκυψαν ζητήματα που δεν είχαν συζητηθεί ποτέ πριν στο παρελθόν. Πριν από μερικά χρόνια, ήταν σημαντικό να δράσουμε ώστε τα κορίτσια να μπορούν να παρακολουθήσουν το σχολείο. Πλέον, αυτό έχει επιτευχθεί και ο στόχος είναι τα κορίτσια να προχωρήσουν και να φοιτήσουν στο κολέγιο και να πετύχουν στην εκπαιδευτική τους πορεία.

ΕΛΛΑΔΑ

Έξι συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την 1η Συνάντηση Γυναικών Ρομά στην Ελλάδα. Στις Συναντήσεις αυτές, που πραγματοποιήθηκαν σε διάστημα 5 μηνών, συμμετείχαν οι συμμετέχουσες, εθελοντές, μέλη της ομάδας AID και μέλη της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής Συντονισμού.

Στο εναρκτήριο συνέδριο, το οποίο εκφώνησε η Ουρανία Ράπτη, με τίτλο «Οι λόγοι της σχολικής εγκατάλειψης γυναικών και κοριτσιών Ρομά», συζητήθηκαν τα κύρια εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες Ρομά στην επιδίωξη του εκπαιδευτικού τους έργου.

Το τραπέζι των role models συνέθεσαν 4 γυναίκες Ρομά:

Βούλα Μαρόλου: μοιράστηκε την ιστορία της και εξήγησε πώς παρακινεί τη μικρή της κόρη ώστε να ξεπεράσει τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που βιώνει επειδή είναι Ρομά.

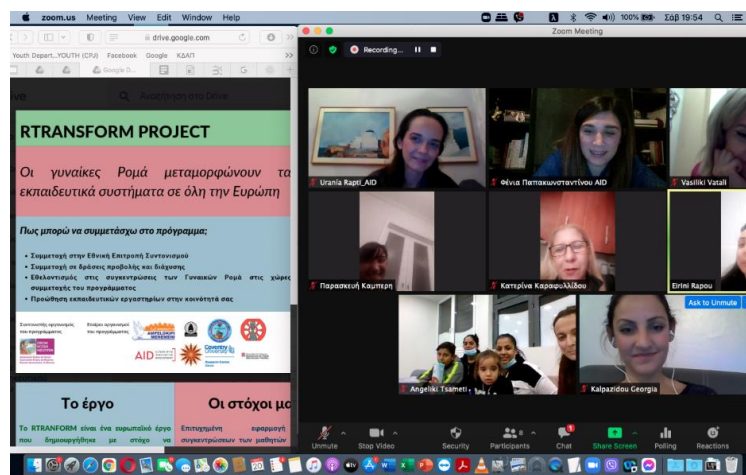
Κατερίνα Μπέμπε: αυτή τη στιγμή εργάζεται ως διαμεσολαβήτρια αφού συνέχισε τις σπουδές της σε ηλικία 37 ετών.

Ειρήνη Ράπου: πτυχιούχος παιδαγωγικής και με μεταπτυχιακό στην διοίκηση ανθρωπίνων πόρων, τόνισε τη σημασία της υποστήριξης της οικογένειας για την επίτευξη της εκπαιδευτικής επιτυχίας.

Παρασκευή Καμπέρη: αυτή τη στιγμή και αφού έχει ξεπεράσει διάφορες αντιξοότητες, είναι φοιτήτρια στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Πατρών ενώ παράλληλα φροντίζει την οικογένειά της.

Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας οι συμμετέχουσες ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με τα ακόλουθα θέματα: Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν συνήθως οι γυναίκες Ρομά στην εκπαιδευτική τους πορεία, η επιρροή που έχουν οι ρόλοι των φύλων στην εκπαίδευση των γυναικών, η σημασία της εκπαίδευσης για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των γυναικών, η σημασία του να γίνουν ορατοί

Συμμετέχουσες - I RWSG στην Ελλάδα

οι Ρομά που αποτέλεσαν πρότυπο και σημείο αναφοράς και έχουν επιτύχει μια σημαντική εκπαιδευτική πορεία.

Χάρη στις συνεισφορές των γυναικών Ρομά στις ομάδες εργασίας, συντάχθηκε **μία έκθεση συμπερασμάτων**, τα σημαντικότερα σημεία του οποίου είναι τα ακόλουθα:

- Όλες οι συμμετέχουσες αναγνωρίζουν την αξία της εκπαίδευσης.
- Είναι σημαντικό να χτιστούν σχολεία για ενήλικες κοντά σε κοινότητες Ρομά.
- Είναι απαραίτητο να προωθηθεί η υλοποίηση εργαστηρίων και δραστηριοτήτων που στοχεύουν στην εξάλειψη των εμποδίων που συναντούν οι Ρομά.
- Απαιτούνται συγκεκριμένες ενέργειες για την πρόληψη της σχολικής διαρροής.
- Οι συμμετέχουσες απαιτούν περισσότερη θεσμική υποστήριξη για τα παιδιά Ρομά, όπως εξωσχολικά μαθήματα και σχολική ενίσχυση.
- Η ιστορία και ο πολιτισμός των Ρομά θα πρέπει να αναγνωρίζονται ως μέρος της ελληνικής και ευρωπαϊκής ταυτότητας και οι αναφορές στον πολιτισμό των Ρομά να υπάρχουν στα σχολικά βιβλία.
- Οι μαθητές θα πρέπει να γνωρίζουν την κατάσταση και τις συνθήκες διαβίωσης του πληθυσμού των Ρομά.
- Είναι απαραίτητο να προωθηθεί η απασχολησιμότητα των γυναικών Ρομά, καθώς και η λειτουργία κέντρων ημερήσιας φροντίδας και εξωσχολικών φροντιστηρίων που προσφέρονται από την δημόσια διοίκηση.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Πριν από την πραγματοποίηση της πρώτης Συνάντησης Γυναικών Ρομά στην Ουγγαρία, τα μέλη της Εθνικής Επιτροπής Συντονισμού και η ομάδα του οργανισμού Amrita συναντήθηκαν 6 φορές για να οργανώσουν την εκδήλωση.

Το τραπέζι των role models συνέθεσαν 4 γυναίκες Ρομά:

Η Anna εργάζεται σε μια πολυεθνική εταιρεία και συντηρεί την οικογένειά της χάρη στον μισθό της. Συνέχισε τις σπουδές της στην ενήλικη ζωή.

Η Bogi είναι μαθήτρια δημοτικού και συγκεκριμένα μια από τις καλύτερες μαθήτριες της τάξης της.

Η Nati είναι μαθήτρια γυμνασίου και συμμετέχουσα στο πρόγραμμα Arany János.

Η Rubina, απόφοιτος του Πανεπιστημίου Corvinus, σήμερα εργάζεται ως σύμβουλος σε τράπεζα και ασφαλιστική εταιρεία.

Επιπλέον, η συμμετοχή παιδίατρου στη Συνάντηση έδωσε τη δυνατότητα στις γυναίκες να κάνουν ερωτήσεις και να συζητήσουν θέματα σχετικά με την υγεία των παιδιών τους και την κατάσταση των οικογενειών των οποίων τα παιδιά τους είχαν φύγει.

Μερικά από τα ερωτήματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια των Συναντήσεων ήταν:

Ποιος είναι ο αντίκτυπος της εκπαίδευσης μέσω ψηφιακών μέσων; Πώς μπορούμε να πραγματοποιήσουμε πιο συνειδητά τον οικογενειακό προγραμματισμό; Πώς μπορούμε να εμποδίσουμε τις αρχές να προχωρήσουν στην απομάκρυνση των παιδιών από τις οικογένειές τους; Πώς μπορούμε να λάβουμε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις παροχές που σχετίζονται με το θέμα της στέγασης;

Τα βασικά σημεία που προέκυψαν στη Συνάντηση, τα οποία επισημάνθηκαν από τις συμμετέχουσες και καταγράφηκαν σε μία έκθεση συμπερασμάτων είναι τα εξής:

- Οι συμμετέχουσες εξέφρασαν την ανάγκη για περισσότερα μετασχολικά προγράμματα και νέους τρόπους διδασκαλίας.
- Πρότειναν τη δημιουργία καλοκαιρινών κατασκηνώσεων εργασίας εστιασμένες σε εκπαιδευτικά θέματα.
- Ζητούν περισσότερη υποστήριξη σε ό,τι αφορά την επικοινωνία με τη διοίκηση καθώς και για ένα πιο δίκαιο σύστημα στεγαστικών παροχών που να είναι προσβάσιμο σε όσους/ες το έχουν πραγματικά ανάγκη.

- Πιστεύουν ότι είναι απαραίτητο να λαμβάνουν περισσότερες πληροφορίες από τις

Συμμετέχουσες - I RWSG στην Ουγγαρία

κρατικές αρχές σχετικά με τον τρόπο πρόσβασης σε μια αξιοπρεπή εργασία. Η απόκτηση μιας αξιοπρεπούς εργασίας για τη στήριξη των οικογενειών τους μπορεί να εμποδίσει τις αρχές να απομακρύνουν τα παιδιά από τις οικογένειές τους.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Οι συμμετέχουσες της Βουλγαρικής Εθνικής Συντονιστικής Επιτροπής και τα μέλη του οργανισμού *Amalire* συναντήθηκαν δύο φορές πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία **για την υλοποίηση της πρώτης Συνάντησης των γυναικών Ρομά στην Βουλγαρία.**

Οι 16 γυναίκες που συμμετείχαν στη δραστηριότητα ήταν πολύ δραστήριες και έδειξαν την ενεργό συμμετοχή τους, ενώ επίσης μοιράστηκαν τις σκέψεις τους σχετικά με θέματα όπως: η σημασία της εκπαίδευσης, πώς αυτήν προωθεί την επαγγελματική ολοκλήρωση και τον μετασχηματισμό, τόσο σε προσωπικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο, την βία κατά των γυναικών στην κοινότητα των Ρομά, τα στερεότυπα των φύλων και τις διακρίσεις, καθώς και την κατάσταση των πρώιμων γάμων των γυναικών Ρομά.

Η Radostina (Radost) Chaprazona επιλέχθηκε να συμμετάσχει στη Συνάντηση ως πρότυπο. Η Radostina είναι μητέρα δύο παιδιών και εργάζεται ως διευθύντρια του Ιδρύματος Νεότητας *Arete*. Αποφοίτησε από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου του Μπλαγκόεβγκραντ και σήμερα κάνει το μεταπτυχιακό της στη διοίκηση και τη δημόσια πολιτική στο Πανεπιστήμιο *KlimentOhridski* στη Σόφια.

Στην έκθεση συμπερασμάτων γίνεται σαφές ότι για τις συμμετέχουσες γυναίκες πρέπει να δοθεί έμφαση στην πρόληψη των πρόωγων γάμων. Επιπλέον, πιστεύουν ότι είναι απαραίτητο να εργαστούν για την επίτευξη των ακόλουθων στόχων.

- Διευκόλυνση της πρόσβασης των γυναικών Ρομά στη συνεχή εκπαίδευση.
- Παροχή υποστήριξης σε γυναίκες Ρομά που πέφτουν θύματα βίας λόγω φύλου, ιδίως μέσω της ευαισθητοποίησης.
- Να δημιουργήσει κίνητρα και ενδιαφέρον για προσωπική ανάπτυξη

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Τα μέλη του CYPF και οι Γυναίκες Ρομά μέλη της Εθνικής Επιτροπής Συντονισμού συνεργάστηκαν με το προσωπικό του Πανεπιστημίου Coventry για να προετοιμαστούν **για τη Συνάντηση των Γυναικών Ρομά στο Ηνωμένο Βασίλειο**. Συνολικά συναντήθηκαν 10 φορές πριν από την ημέρα της εκδήλωσης.

Το εναρκτήριο συνέδριο, «Roma Women Student Gathering», διεξήχθη από την Dragica (Dada) Felja, η οποία ξεκίνησε την καριέρα της δουλεύοντας με πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο στο Συμβούλιο Προσφύγων, την Lolo Jones, ακτιβίστρια Ρομά με έδρα το West Midlands και το North West, την Dr. Nicoleta Bitu, Ρομά φεμινίστρια, ακτιβίστρια και υπερασπίστρια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τις γυναίκες Ρομά και την Δρ. Rosa Cisneros, Ρομά καλλιτέχνις, ερευνήτρια, κινηματογραφίστρια και ακτιβίστρια για την ειρήνη (Πανεπιστήμιο Coventry).

Τα θέματα που ήρθαν στο φως χάρη στις συνεισφορές των γυναικών είναι τα εξής: «Πού ανήκουμε» και «Ποιο είναι το καθήκον μας», «Ευθύνες και θυματοποίηση», «Έχοντας έναν ανοιχτό και ασφαλή χώρο» και «Τρόποι αμφισβήτησης των στερεοτύπων κατά των Ρομά».

Η σύνθεση του **τραπεζιού των role models** ήταν η εξής:

Η Olga Fuseini, άγαμη μητέρα από την Τσεχία, πτυχιούχος στον τομέα της Πολιτικής, εξήγησε την πορεία της προς την εκπαίδευση και τις προκλήσεις που ξεπέρασε.

Η Tereza B, διευθύντρια χορού σε ένα σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, περιέγραψε τα όνειρά της, τις φιλοδοξίες και το οικογενειακό της υπόβαθρο.

Η Yasmina S, Μουσουλμάνα Ρομά από την Σλοβακία και διπλωματούχος διερμηνέας.

Στην συνέχεια ακολουθούν ορισμένα από τα **βασικά στοιχεία των συμπερασμάτων**, τα οποία ισχυρίστηκαν οι συμμετέχουσες γυναίκες:

- Η ανάγκη αλλαγής και μεταμόρφωσης των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

- Η ανάγκη της μόρφωσης και της εκμάθησης των δικαιωμάτων των Ρομά.
- Η ανάγκη της αμφισβήτησης, το να είμαστε παρόντες και να εκπροσωπούμε την κοινότητά μας σε ακαδημαϊκούς, δημόσιους, και επίσημους χώρους.
- Η συνέχιση εκπαιδευτικών, φροντιστηριακών και δραστηριοτήτων που αποτελούν έμπνευση με γυναίκες και κορίτσια Ρομά.
- Η δυνατότητα πραγματοποίησης εκπαιδευτικών επισκέψεων σε σχολεία και πανεπιστήμια.
- Η υποστήριξη των γυναικών Ρομά στην υποβολή αιτήσεων για εκπαιδευτικές θέσεις στο σχολείο, το πανεπιστήμιο κ.λπ.
- Η ενδυνάμωση των γυναικών Ρομά μέσω προτύπων.
- Η εκπαίδευση και η προώθηση της ιστορίας, του πολιτισμού και της κληρονομιάς των Ρομά, καθώς και της γλώσσας (Ρομά και μη).

Η επίδραση των Συναντήσεων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο

Λαμβάνοντας υπόψη ότι ήταν η πρώτη φορά που διοργανώθηκαν οι Συναντήσεις σε 4 από τις χώρες που συμμετέχουν στο έργο, είναι γεγονός ότι η υλοποίηση της δραστηριότητας σε ευρωπαϊκό επίπεδο στέφθηκε με επιτυχία, καθώς περίπου 360 γυναίκες Ρομά από όλη την Ευρώπη συμμετείχαν στη δραστηριότητα. Αν και οι περισσότεροι από τις συμμετέχουσες ήταν συγκεντρωμένες στην Ισπανία, αξίζει να αναφέρουμε ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο περίπου 50 οικογένειες συμμετείχαν στη Συνάντηση. Η συμμετοχή στις υπόλοιπες χώρες ήταν περίπου μεταξύ 20 και 30 αντίστοιχα.

Αυτά τα δεδομένα είναι λογικά γιατί αυτή η δραστηριότητα εφαρμόζεται στην Ισπανία εδώ και είκοσι χρόνια, αλλά για τις υπόλοιπες χώρες ήταν η πρώτη συνάντηση. Λαμβάνοντας υπόψη ότι μόλις μόνο δύο άτομα συμμετείχαν στην πρώτη Συνάντηση Γυναικών Ρομά της Καταλονίας πριν από 20 χρόνια, είναι επιτυχία το γεγονός πως σήμερα στις υπόλοιπες χώρες, συμμετείχαν από 20 έως 50 γυναίκες. Κι παρακολούθησαν τη δραστηριότητα.

Εκτός από τις γυναίκες και τους οργανισμούς, οι συναντήσεις είχαν και την υποστήριξη βασικών παραγόντων στις αντίστοιχες κοινότητές τους, όπως στην περίπτωση της Ελληνικής Συνάντησης, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι του Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης, ή της Ισπανικής Συνάντησης, που παρευρέθηκαν ο Δρ. Misericòrdia Camps Llauradó, Αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου Rovira I Virgili της Ταραγόνα και η Cesca Domènech I Ruera, Γενική Διευθύντρια Πολιτικής και Κοινωνικής Δράσης της Κυβέρνησης της Καταλονίας. Η Συνάντηση στο Ηνωμένο Βασίλειο, για παράδειγμα, υποστηρίχθηκε από το Πανεπιστήμιο του Sheffield. Στην Συνάντηση της Ουγγαρίας συμμετείχαν μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας και ιατρικό προσωπικό από την περιοχή. Η Συνάντηση στην Βουλγαρία συγκέντρωσε γυναίκες Ρομά που αποτέλεσαν ηγετικές μορφές στις κοινότητές τους. Χάρη σε αυτό γνωρίζουμε ότι η Συνάντηση δεν αποτελεί μια σημαντική δραστηριότητα μόνο για τις γυναίκες Ρομά, αλλά για την κοινωνία στο σύνολό της.

γενικότερα.

Θα θέλαμε να επισημάνουμε τον ενεργό ρόλο που διαδραμάτισαν οι γυναίκες Ρομά σε όλη τη διαδικασία προετοιμασίας και υλοποίησης των Συναντήσεων. Όχι μόνο ήταν παρούσες καθόλη την διάρκεια των δραστηριοτήτων, αλλά πήραν και τον λόγο και υπήρξαν οι πρωταγωνίστριες των Συναντήσεών τους.

Ακολουθούν μερικές από τις ιστορίες των γυναικών που έλαβαν μέρος στις Συναντήσεις:

«Στην περιοχή μου, οι περισσότεροι νέοι Ρομά, συμπεριλαμβανομένων των κοριτσιών, ολοκληρώνουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και αυτός είναι ένας παράγοντας που αποτρέπει τους πρόωρους γάμους, επειδή η σημασία της εκπαίδευσης αυξάνεται με την πάροδο των γενεών» Mila, συμμετέχουσα στη Συνάντηση της Βουλγαρίας.

«Είναι μεγάλο κίνητρο για μια γυναίκα Ρομά όταν συναντά και αλληλεπιδρά με άλλες γυναίκες Ρομά ή μη Ρομά με τις οποίες έχουν κοινή αφετηρία, ίδια εμπόδια και προβλήματα καθώς και κοινά πρότυπα. Αυτές οι γυναίκες λειτουργούν σαν θετικά πρότυπα για εμάς και νομίζω ότι αφού μπορεί ένα άτομο να κάνει κάτι και να ξεπεράσει μια κατάσταση, τότε μπορώ και εγώ. Είναι μια καλή ευκαιρία για μια γυναίκα Ρομά να συναναστρέφεται με ανθρώπους με αυτόν τον τρόπο» Έλενα, συμμετέχουσα στη Συνάντηση της Ελλάδας.

«Οι σπουδές μου άνοιξαν πολλές πόρτες και είμαι παράδειγμα για τους τα ανίψια μου. Τώρα εργάζομαι στο σχολείο Mediterrani. Η παρουσία μου εκεί κινητοποιεί τα παιδιά, γιατί είμαι Ρομά». Raquel, role model της XX Συνάντησης Γυναικών Ρομά της Καταλονίας.

13

Συμπεράσματα των Συναντήσεων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο

Αν και, όπως αναφέρθηκε νωρίτερα, κάθε Συνάντηση είχε διαφορετικές αποχρώσεις, αφού διαβάσουμε προσεκτικά τα συμπεράσματα καθεμιάς από τις Συναντήσεις, μπορούμε να καταλήξουμε στο γεγονός πως υπάρχουν ορισμένες διαπιστώσεις οι οποίες είναι κοινές για όλες τις γυναίκες που συμμετείχαν σε αυτές τις Συναντήσεις των 5 ευρωπαϊκών χωρών, και τις οποίες επισημαίνουμε παρακάτω:

- 1) **Η εκπαίδευση είναι σημαντική για τις Γυναίκες Ρομά:** Οι γυναίκες Ρομά υπερασπίζονται τη σημασία της εκπαίδευσης, τόσο για τις ίδιες όσο και για τα παιδιά τους. Απαιτούν μεγαλύτερη συμμετοχή σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες και θέλουν να ασκήσουν το δικαίωμά τους για ίσες ευκαιρίες και ίσα αποτελέσματα.

Οι συμμετέχουσες στη Συνάντηση στην Ελλάδα βεβαιώνουν ότι σε αρκετές περιπτώσεις οι γυναίκες Ρομά ισχυρίζονται ότι συνεχίζουν την εκπαίδευσή τους ως ενήλικες και αφού έχουν φροντίσει την οικογένειά τους. Ως αποτέλεσμα της Συνάντησης στη Βουλγαρία, 10 από τις συμμετέχουσες εξέφρασαν την επιθυμία και πως έχουν το κίνητρο να εμπλακούν στην τοπική

κοινότητα και να κινητοποιήσουν τα μέλη των κοινοτήτων τους σε μελλοντικές δραστηριότητες.

- 2) **Αναγνώριση της κουλτούρας των Ρομά:** πρέπει να ληφθούν μέτρα για να τεθεί τέλος στα στερεότυπα που υπάρχουν για την κοινότητα των Ρομά. Ο πολιτισμός των Ρομά είναι και πρέπει να αναγνωρίζεται ως μέρος των εθνικών πολιτισμών κάθε χώρας και ως μέρος του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Στα σχολεία, τα σχολικά βιβλία πρέπει να παρουσιάζουν την ιστορία και τον πολιτισμό των Ρομά..

Όπως αναφέρεται στα συμπεράσματα του της Συνάντησης στην Ελλάδα, η ένταξη της ιστορίας και του πολιτισμού των Ρομά σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο είναι σημαντική για την ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητας του πληθυσμού των Ρομά.

Η εκπαίδευση και η προώθηση της ιστορίας, του πολιτισμού, της κληρονομιάς και της γλώσσας είναι επίσης απαραίτητη για τις συμμετέχουσες από το Ηνωμένο Βασίλειο.

- 3) **Ο ρόλος της δημόσιας διοίκησης:** Η δημόσια διοίκηση θα πρέπει να προωθεί την εφαρμογή δημόσιων πολιτικών που εστιάζουν συγκεκριμένα στον πληθυσμό των Ρομά. Αυτές οι δημόσιες πολιτικές μπορούν να σχετίζονται με ζητήματα όπως η στέγαση, η πρόσβαση στην εργασία, η πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση για ενήλικες (που δεν μπορούσαν να έχουν πρόσβαση στο σχολείο στην εφηβεία τους λόγω έλλειψης πόρων).

Οι συμμετέχουσες στη Συνάντηση της Ελλάδας, ζητούν την εφαρμογή θεσμικών εργαλείων για τον έλεγχο και την πρόληψη της μαθητικής εγκατάλειψης.

Οι συμμετέχουσες από την Ουγγαρία απαιτούν δίκαιες δημόσιες πολιτικές σχετικά με τη στέγαση που ωφελούν αυτούς που τη χρειάζονται περισσότερο.

- 4) **Η εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών:** Είναι θεμελιώδους σημασίας οι γυναίκες Ρομά να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την πρόληψη της έμφυλης βίας.

Για τις συμμετέχουσες στην Συνάντηση της Βουλγαρίας, η υποστήριξη των γυναικών θυμάτων βίας λόγω φύλου πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα. Όπως και η πρόληψη των πρόωρων γάμων.

Οι διακρίσεις κατά των γυναικών με βάση το φύλο ήταν ένα θέμα που συζητήθηκε ευρέως από τις συμμετέχουσες στις Συναντήσεις στη Βουλγαρία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ελλάδα και την Ισπανία.

- 5) **Η σπουδαιότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού:** Είναι σημαντικό το διδακτικό προσωπικό να έχει πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση του πληθυσμού των Ρομά και εάν είναι απαραίτητο, να λαμβάνουν ειδική εκπαίδευση διασφαλίζοντας υψηλές προσδοκίες για όλους τους/τις μαθητές/τριες.

Όπως επισημαίνεται στα συμπεράσματα της Συνάντησης στην Ελλάδα η εκπαίδευση των φοιτητών των παιδαγωγικών και εκπαιδευτικών πανεπιστημιακών τμημάτων στις ιδιαιτερότητες των συνθηκών διαβίωσης των κοινοτήτων Ρομά (αναφερόμενοι σε γκετοποιημένες γειτονιές) είναι σημαντική, ώστε οι μελλοντικοί εκπαιδευτές να γνωρίζουν

εκπαιδευτικά και ψυχικά -παιδαγωγικά εργαλεία για την τόνωση και την υποστήριξη των μαθητών τους.

Οι συμμετέχουσες από την Ουγγαρία εξέφρασαν την ανάγκη για περισσότερα εκπαιδευτικά προγράμματα μετά το σχολείο και νέους τρόπους διδασκαλίας.

- 6) **Η πρόσβαση στις πληροφορίες είναι απαραίτητη:** η δημόσια διοίκηση, οι κοινωνικοί οργανισμοί και όλοι οι φορείς που συνδέονται με τον πληθυσμό των Ρομά θα πρέπει να διευκολύνουν τις σχετικές πληροφορίες αναφορικά με τα εκπαιδευτικά ζητήματα στις γυναίκες Ρομά. Οι συμμετέχουσες από την Ουγγαρία πιστεύουν ότι είναι απαραίτητο να λάβουν περισσότερες πληροφορίες από τις κρατικές αρχές σχετικά με τον τρόπο πρόσβασης σε μια αξιοπρεπή εργασία. Οι συμμετέχουσες από την Ισπανία τόνισαν πως είναι σημαντικό να λαμβάνουν περισσότερες πληροφορίες για επιχορηγήσεις και εκπαιδευτικές υποτροφίες.
- 7) **Role models Ρομά:** Το να γίνουν ορατά πρότυπα γυναικών Ρομά σε όλους τους διαφορετικούς τομείς της κοινωνίας είναι ζωτικής σημασίας. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της Συνάντησης στο Ηνωμένο Βασίλειο, είναι απαραίτητο να ενδυναμωθούν οι γυναίκες μέσω των προτύπων των Ρομά. Οι συμμετέχουσες από την Ισπανία δήλωσαν ότι χρειάζονται περισσότερα πρότυπα στα σχολεία (δάσκαλοι, εκπαιδευτικοί φορείς και μαθητές Ρομά).